

Konferencia – Žit' energiou
ENERGETICKÝ AUDIT A SLUŽBY 2023

24. - 25. október 2023

Liptovský Ján

Nové pravidlá štátnej pomoci

Dr. Ing. Kvetoslava Šoltésová, CSc.,
Slovenská inovačná a energetická agentúra,

Možnosti financovania zmeny klímy na Slovensku

Finančný mechanizmus	Štrukturálne fondy	Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti	Spoločná poľnohospodárska politika 2023 - 2027	Fond spravodlivej transformácie	Modernizačný fond (do roku 2030)	Výnosy z aukcií ETS (do roku 2030)
Podiel (%) klimatických (zelených) investícií z mechanizmu	25%	37%	40 % (-12,5% RePowerEU)	100%	100%	30%
Finančná alokácia (v mld. EUR)	3,2*	2,1	2	0,4	4,3**	0,8***

Zdroj: Finančné mechanizmy v kontexte zmeny klímy, Šimon Lacena, riaditeľ odboru politiky znižovania emisií skleníkových plynov, MŽP SR

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2023/959

z 10. mája 2023, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 o zriadení a prevádzke trhovej stabilizačnej rezervy systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii

- Na obdobie rokov 2021 až 2030 sa zriaďuje fond na podporu investícií navrhovaných prijímajúcimi členskými štátmi vrátane financovania malých investičných projektov zameraných na modernizáciu energetických systémov a zlepšenie energetickej efektívnosti („modernizačný fond“).
- Modernizačný fond sa financuje prostredníctvom obchodovania s kvótami formou aukcie.
- 2 % celkového množstva kvót v období rokov 2021 až 2030 sa vydražia formou aukcie – prijímatelia členské štáty, ktorých HDP na obyvateľa v trhových cenách je nižší ako 60 % priemeru Únie v roku 2013 – **SK 6,13%**
- 2,5 % celkového množstva kvót v období rokov 2021 až 2030 sa vydražia formou aukcie – prijímatelia členské štáty, nižší ako 75 % priemeru Únie v období rokov 2016 až 2018 – **SK 4,8%**

Modernizačný fond

- Podporované investície musia byť v súlade s cieľmi tejto smernice, ako aj s cieľmi uvedenými v oznámení Komisie z 11. decembra 2019 o Európskom ekologickom dohovore a v nariadení (EÚ) 2021/1119 a s dlhodobými cieľmi vyjadrenými v Parížskej dohode.
- Zariadeniam na výrobu energie, v ktorých sa využívajú fosílna palivá, sa z modernizačného fondu neposkytuje žiadna podpora.
- Príjmy z kvót sa však môžu použiť na investície týkajúce sa plyných fosílnych palív, ak sa činnosť kvalifikuje ako environmentálne udržateľná podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 a je riadne odôvodnená z dôvodov zaistenia energetickej bezpečnosti,
a to za predpokladu, že v prípade výroby energie sa s kvótami obchoduje formou aukcie pred 31. decembrom 2027 a v prípade investícií zahŕňajúcich následné využívanie plynu sa s kvótami obchoduje formou aukcie pred 31. decembrom 2028.

Modernizačný fond

Investície sú prioritne smerované do nasledujúcich oblastí:

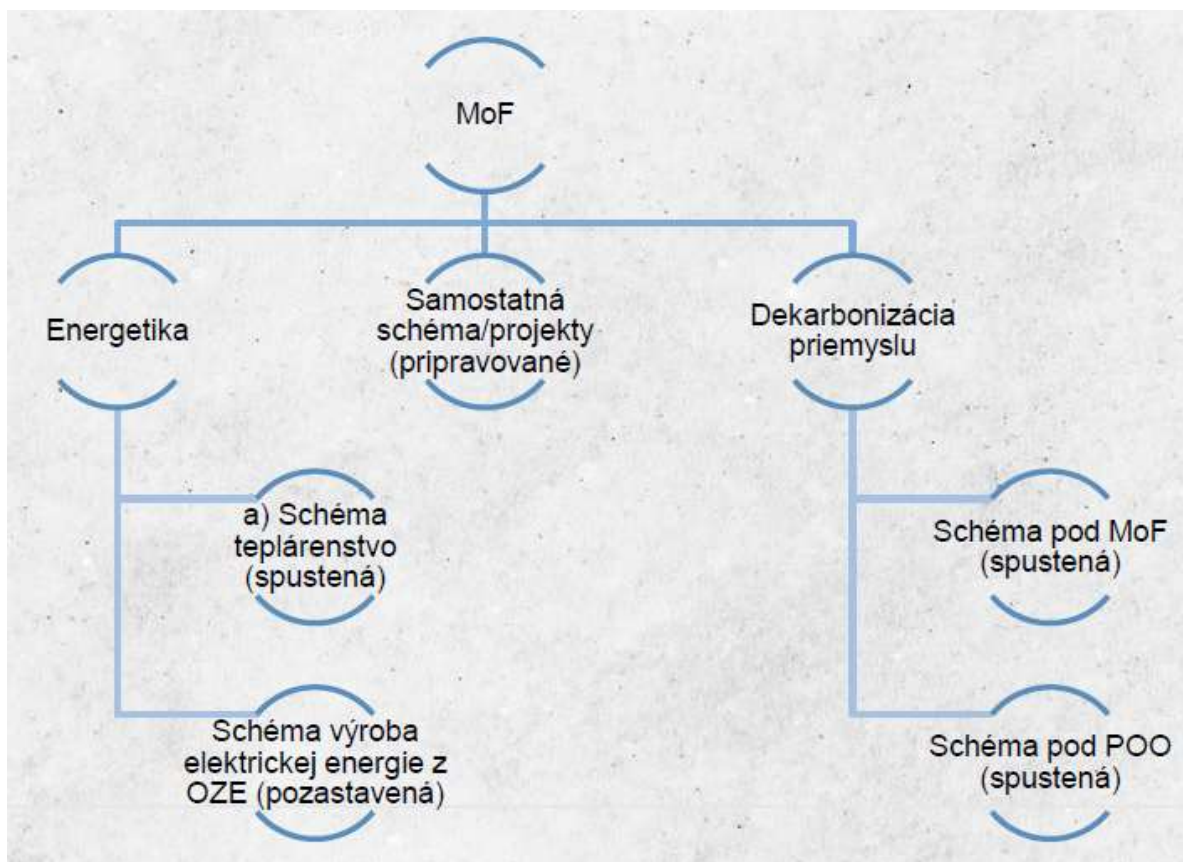
- a) výroba a využívanie elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov vrátane obnoviteľného vodíka;
- b) vykurovanie a chladenie s využitím elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov;
- c) zníženie celkovej spotreby energie prostredníctvom energetickej efektívnosti, a to aj v priemysle, doprave, odvetví budov, poľnohospodárstve či odpadovom hospodárstve;
- d) uskladňovanie energie a modernizácia energetických sietí vrátane riadenia strany spotreby, potrubí diaľkového vykurovania, sietí na prenos elektrickej energie, zlepšovania prepojení medzi členskými štátmi a infraštruktúry na mobilitu s nulovými emisiami;

Modernizačný fond

Investície sú prioritne smerované do nasledujúcich oblastí:

- e) podpora pre domácnosti s nízkymi príjmami, a to aj vo vidieckych a odľahlých oblastiach, určená na riešenie problému energetickej chudoby a na účely modernizácie ich vykurovacích systémov; a
- f) spravodlivá transformácia v regiónoch závislých od uhlíka v prijímajúcich členských štátoch s cieľom podporiť uplatnenie zamestnancov na iných pozíciách, ich rekvalifikovanie či zvyšovanie ich kvalifikácie, vzdelávanie, iniciatívy zamerané na hľadanie zamestnania a startupy, a to v dialógu s občianskou spoločnosťou a so sociálnymi partnermi spôsobom, ktorý je v súlade s príslušnými opatreniami, ktoré členské štáty zahrnuli do svojich plánov spravodlivej transformácie územia, a prispieva k nim, v súlade s článkom 8 ods. 2 prvým pododsekom písm. k) nariadenia (EÚ) 2021/1056, v relevantných prípadoch.“;

Modernizačný fond – Slovensko

Zdroj: Finančné mechanizmy v kontexte zmeny klímy, Šimon Lacena, riaditeľ odboru politiky znižovania emisií skleníkových plynov, MŽP SR

Modernizačný fond – „Teplárenstvo“

- **Zlepšenie energetickej efektívnosti**
- Modernizácia energetických systémov vrátane rozvodov tepla na CZT teplom alebo chladom
- Uskladňovania energie a smart riešenia pre rozvody tepla
- Zvýšenie podielu elektriny a tepla vyrobeného zariadeniami na VÚ KVET
- Indikatívne výdavky 2022-2030 : 1 mld . EUR
- Vykonávateľ: Environmentálny fond
- Možné typy aktivít: VÝZVA MoF 1/2022):
 - F1. projekty na VÚ KVET
 - F2. projekty na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu rozvodov tepla
 - F3. kombinácia aktivít F1 a F2
- Posledné hodnotiace kolo: 31. október 2023

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

- Investičná pomoc pre VÚ KVET je vyňatá z notifikácie podľa požiadavky článku 108 ods. 3 zmluvy len v prípade splnenia podmienok úspory primárnej úspory energie v porovnaní s oddelenou výrobou tepla a elektriny, ako je stanovené v Smernici 2012/27/EÚ alebo akéhokoľvek následného právneho predpisu nahrádzajúceho túto smernicu úplne alebo čiastočne.

Investičná pomoc na projekty skladovania elektriny a tepla priamo spojené s VÚ KVET **založená na obnoviteľných zdrojoch energie** je vyňatá z oznamovacej povinnosti požiadavka článku 108 ods. 3 zmluvy za podmienok stanovených v odseku 1a.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

- **Zariadenie na uskladnenie energie každoročne absorbuje najmenej 75 % svojej energie z priamo pripojeného zariadenia na výrobu obnoviteľnej energie. Všetky investičné zložky (výroba a skladovanie) sa považujú za jeden integrovaný projekt na overenie súladu s prahovými hodnotami stanovenými v článku 4.**
 - *v prípade akumulácie tepla/elektriny môže byť v akumulátore uskladneného najviac 25% tepla z iného zdroja tepla, ako je pripojené zariadenie na výrobu tepla z OZE,*
 - *výška príspevku na jeden podnik a jeden projekt nepresiahne 30 mil. EUR*
- Investičná pomoc na VÚ KVET je vyňatá z notifikácie, podľa požiadavky článku 108 ods. 3 zmluvy len vtedy, ak nejde o kogeneráciu na fosílné palivá zariadení, s výnimkou zemného plynu, ak sú v súlade s ustanoveniami z roku 2030 a 2050 klimatické ciele sú zabezpečené v súlade s oddielom 4.30 prílohy 1 k delegovanému Nariadeniu Komisie (EÚ) 2022/1214.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

- Investičná pomoc sa poskytuje na novoinštalované alebo renovované kapacity. Výška pomoci je nezávislá od produkcie.
- **Oprávnené náklady sú celkové investičné náklady.**
- Intenzita pomoci nepresiahne:
 - a) 45 % oprávnených nákladov na investície do výroby obnoviteľných zdrojov energie vrátane tepelných čerpadiel v súlade s prílohou VII k smernici 2018/2001, obnoviteľného vodíka a VÚ KVET založenej na obnoviteľných zdrojoch energie;
 - b) 30 % oprávnených nákladov na akúkoľvek inú investíciu, na ktorú sa vzťahuje tento článok.
- Intenzita pomoci sa môže zvýšiť o 20 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej malým podnikom a o 10 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej stredným podnikom.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

- Investičná pomoc sa poskytuje na novoinštalované alebo renovované kapacity. Výška pomoci je nezávislá od produkcie.
- **Oprávnené náklady sú celkové investičné náklady.**
- Intenzita pomoci nepresiahne:
 - a) 45 % oprávnených nákladov na investície do výroby obnoviteľných zdrojov energie vrátane tepelných čerpadiel v súlade s prílohou VII k smernici 2018/2001, obnoviteľného vodíka a VÚ KVET založenej na obnoviteľných zdrojoch energie;
 - b) 30 % oprávnených nákladov na akúkoľvek inú investíciu, na ktorú sa vzťahuje tento článok.
- Intenzita pomoci sa môže zvýšiť o 20 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej malým podnikom a o 10 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej stredným podnikom.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

- **Intenzita pomoci môže dosiahnuť 100 % oprávnených nákladov, ak sa pomoc poskytuje v rámci konkurenčného ponukového konania, ktoré okrem podmienok stanovených v článku 2 bod 38 spĺňa všetky tieto podmienky:**
 - a) poskytnutie pomoci sa zakladá na objektívnych, jasných, transparentných a nediskriminačných kritériách oprávnenosti a výberu, ktoré sa vymedzia ex ante a zverejnia sa aspoň šesť týždňov pred konečným termínom na predkladanie žiadostí, aby sa umožnila účinná hospodárska súťaž;
 - b) počas vykonávania schémy v prípade ponukového konania, kde všetci uchádzači dostávajú pomoc, sa návrh uvedeného postupu upraví, aby sa obnovila efektívna hospodárska súťaž v následných ponukových procesoch, napríklad znížením rozpočtu alebo objemu;
 - c) ex post úpravy výsledku ponukového konania (ako sú následné rokovania o výsledkoch ponuky alebo pridelovaní) sú vylúčené;
 - d) najmenej 70 % celkových výberových kritérií použitých na zoradenie ponúk a napokon na pridelenie pomoci v rámci súťažného ponukového konania sa vymedzuje ako pomoc na jednotku energetickej kapacity z obnoviteľných zdrojov alebo vysokoúčinnnej kogenerácie.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

- **článok 2 bod 38:**

„súťažné ponukové konanie“ je nediskriminačné súťažné ponukové konanie, ktoré umožňuje účasť dostatočného počtu podnikov a v ktorom sa pomoc poskytuje buď na základe pôvodnej ponuky predloženej uchádzačom alebo na základe zúčtovacej ceny. Navyše rozpočet alebo objem prostriedkov súvisiacich so súťažným ponukovým konaním sú záväzne obmedzené, čo znamená, že pomoc sa nemôže poskytnúť všetkým uchádzačom;

Príloha 1 k delegovanému nariadeniu ...

- Výstavba, renovácia a prevádzka zariadení na kombinovanú výrobu tepla/chladu a elektriny s použitím fosílnych plyných palív. Táto činnosť nezahŕňa vysoko účinnú kombinovanú výrobu tepla/chladu a elektriny výlučne z obnoviteľných nefosílnych plyných a kvapalných palív uvedených v oddiele 4.19 tejto prílohy a bioplynu a biokvapalín uvedených v oddiele 4.20 tejto prílohy.

Hospodárska činnosť v tejto kategórii je prechodnou činnosťou v zmysle článku 10 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2020/852, ak spĺňa technické kritériá preskúmania stanovené v tomto oddiele.

Významný prínos k zmierneniu zmeny klímy - činnosť spĺňa niektoré z týchto kritérií:

- a) emisie skleníkových plynov počas životného cyklu v prípade kombinovanej výroby tepla/chladu a elektriny z plyných palív sú nižšie ako 100 g ekvivalentu CO₂/1 kWh energetického výstupu kombinovanej výroby.
Emisie skleníkových plynov počas životného cyklu sa vypočítavajú na základe projektových údajov, ak sú k dispozícii, a odporúčania 2013/179/EÚ, prípadne normy ISO 14067:2018 alebo ISO 14064-1:2018.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

Významný prínos k zmierneniu zmeny klímy - činnosť spĺňa niektoré z týchto kritérií:

- b) zariadenia, na ktoré sa do 31. decembra 2030 udelí stavebné povolenie, spĺňajú všetky tieto podmienky:
- i. činnosťou sa dosahujú úspory primárnej energie vo výške aspoň 10 % v porovnaní s referenčnými hodnotami samostatnej výroby tepla a elektriny; úspory primárnej energie sa vypočítavajú na základe vzorca uvedeného v smernici 2012/27/EÚ;
 - ii. priame emisie skleníkových plynov pochádzajúce z tejto činnosti sú nižšie ako 270 g ekvivalentu CO₂/kWh výstupnej energie;
 - iii. energiu a/alebo teplo/chlad, ktoré sa majú nahradiť, nemožno vyrobiť z obnoviteľných zdrojov energie, pričom sa vychádza z porovnávacieho posúdenia s nákladovo najefektívnejšou a technicky uskutočniteľnej obnoviteľnej alternatívy pre tú istú kapacitu; výsledok tohto porovnávacieho posúdenia sa uverejňuje a je predmetom konzultácií so zainteresovanými stranami;
 - iv. táto činnosť nahrádza existujúcu činnosť kombinovanej výroby tepla/chladu a elektriny s vysokými emisiami, samostatnú činnosť výroby tepla/chladu alebo samostatnú činnosť výroby elektriny, pri ktorej sa využívajú tuhé alebo kvapalné fosílné palivá;

Nové pravidlá štátnej pomoci pre VÚ KVET

Významný prínos k zmierneniu zmeny klímy - činnosť spĺňa niektoré z týchto kritérií:

- b) V. zariadenia, na ktoré sa do 31. decembra 2030 udelí stavebné povolenie, spĺňajú všetky tieto podmienky:
- v. novoinštalovaná výrobná kapacita nepresahuje kapacitu nahradeného zariadenia;
 - vi. zariadenie je navrhnuté a vybudované tak, že využíva obnoviteľné a/alebo nízkouhlíkové plynné palivá a prechod na plné využívanie obnoviteľných a/alebo nízkouhlíkových plynných palív sa uskutoční do 31. decembra 2035 so záväzkom a overiteľným plánom schváleným riadiacim orgánom podniku;
 - vii. nahradenie vedie k zníženiu emisií skleníkových plynov aspoň o 55 % na kWh výstupnej energie;
 - viii. renováciou zariadenia sa nezvýši výrobná kapacita zariadenia;

Nové pravidlá štátnej pomoci pre rozvody tepla

- Investičná pomoc na výstavbu, rozšírenie alebo modernizáciu energeticky účinných systémov diaľkového vykurovania a/alebo chladenia, ktorá zahŕňa
 - výstavbu, rozšírenie alebo modernizáciu zariadení na výrobu tepla alebo chladu a/alebo
 - riešení skladovania tepla a/alebo
 - distribučnej siete,musia byť zlučiteľné s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 3 zmluvy a sú vyňaté z oznamovacej povinnosti podľa článku 108 ods. za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v tomto článku a v článku I.
- Pomoc sa poskytuje len na výstavbu, rozšírenie alebo modernizáciu systémov diaľkového vykurovania a/alebo chladenia, ktoré sú alebo sa majú stať energeticky účinnými, ako je vymedzené v článku 2 bode 41 smernice 2012/27/EÚ.
Ak sa systém ešte nestane plne energeticky účinným v dôsledku podporovaných prác na distribučnej sieti, dodatočná modernizácia potrebná na splnenie podmienok na to, aby spadali pod definíciu energeticky účinného diaľkového vykurovania a/alebo chladenia, musí pre zariadenia na výrobu tepla a/alebo chladu, na ktoré sa vzťahuje pomoc, začať do troch rokov od začatia podporovaných prác na distribučnej sieti.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre rozvody tepla

- Pomoc možno poskytnúť na výrobu energie založenú na obnoviteľných zdrojoch vrátane tepelných čerpadiel v súlade s prílohou VII k smernici 2018/2001, odpadového tepla alebo VÚ KVET, ako aj riešení skladovania tepla. Pomoc na výrobu energie na základe odpadu sa môže zakladať buď na odpade, ktorý spĺňa definíciu obnoviteľných zdrojov energie, alebo na odpade používanom na palivové zariadenia, ktorý spĺňa definíciu VÚ KVET. Odpad používaný ako vstupné palivo nesmie obchádzať zásadu hierarchie odpadového hospodárstva vymedzenú v článku 4 bode 1 smernice 2008/98/ES.
- Pomoc sa poskytuje len na výstavbu, rozšírenie alebo modernizáciu systémov diaľkového vykurovania a/alebo chladenia, ktoré sú alebo sa majú stať energeticky účinnými, ako je vymedzené v článku 2 bode 41 smernice 2012/27/EÚ.

Ak sa systém ešte nestane plne energeticky účinným v dôsledku podporovaných prác na distribučnej sieti, dodatočná modernizácia potrebná na splnenie podmienok na to, aby spadali pod definíciu energeticky účinného diaľkového vykurovania a/alebo chladenia, musí pre zariadenia na výrobu tepla a/alebo chladu, na ktoré sa vzťahuje pomoc, začať do troch rokov od začatia podporovaných prác na distribučnej sieti.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre rozvody tepla

- Pomoc sa neposkytuje na výstavbu alebo modernizáciu zariadení na výrobu fosílnych palív, s výnimkou zemného plynu. Pomoc na výstavbu alebo modernizáciu zariadení na výrobu zemného plynu možno poskytnúť len vtedy, ak je zabezpečený **súlad s klimatickými cieľmi na roky 2030 a 2050 v súlade s prílohou časťou 4.30 delegovaného nariadenia (EÚ) 2022/1214.**
- Pomoc na modernizáciu akumulácie tepla a distribučných sietí, ktoré distribuujú teplo/chlad vyrobené na báze fosílnych palív, možno poskytnúť len vtedy, ak sú splnené všetky tieto podmienky:
 - a) distribučná sieť je alebo sa stane vhodnou na distribúciu tepla/chladu vyrobeného z obnoviteľných zdrojov energie a/alebo odpadového tepla;
 - b) modernizácia nevedie k zvýšeniu výroby energie z fosílnych palív okrem zemného plynu.
 - *V prípade modernizácie zásobníka alebo siete na distribúciu tepla a chladu vyrobeného zo zemného plynu, pokiaľ modernizácia povedie k zvýšeniu výroby energie zo zemného plynu, tieto výrobné zariadenia musia byť v súlade s klimatickými podmienkami rokov 2030 a 2050. ciele v súlade s prílohou 1 časťou 4.31 delegovaného nariadenia (EÚ) 2022/1214.*
- **Oprávnenými nákladmi sú investičné náklady súvisiace s výstavbou alebo modernizáciou energeticky účinného systému diaľkového vykurovania a/alebo chladenia.**

Nové pravidlá štátnej pomoci pre rozvody tepla

- **Intenzita pomoci nepresiahne 30 % oprávnených nákladov.**
Intenzitu pomoci možno zvýšiť o 20 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej malým podnikom a o 10 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej stredným podnikom.
- Intenzitu pomoci možno zvýšiť o 15 percentuálnych bodov pri investíciách využívajúcich iba obnoviteľné zdroje energie, odpadové teplo alebo kombináciu oboch, vrátane obnoviteľnej KVET.
- Alternatívne môže intenzita pomoci dosiahnuť až 100 % medzery vo financovaní.
Pomoc sa obmedzí na minimum potrebné na vykonanie podporovaného projektu alebo činnosti. Táto podmienka je splnená, ak pomoc zodpovedá medzere vo financovaní definovanej v bode (118).

Podrobné posúdenie čistých dodatočných nákladov sa nevyžaduje, ak sa výška pomoci určuje prostredníctvom konkurenčného výberového konania, pretože ten poskytuje spoľahlivý odhad minimálnej pomoci požadovanej potenciálnymi príjemcami.

Nové pravidlá štátnej pomoci pre rozvody tepla

(118)

- „medzera vo financovaní“ znamená **čisté dodatočné náklady** určené rozdielom medzi ekonomickými príjmami a nákladmi (vrátane investícií a prevádzky) podporovaného projektu a nákladmi alternatívneho projektu, ktoré **by príjemca pomoci dôveryhodne vykonal pri absencii pomoci**.

Na určenie medzery vo financovaní musí členský štát v prípade vecného scenára a dôveryhodného kontrafaktuálneho scenára kvantifikovať všetky hlavné náklady a príjmy, odhadované vážené priemerné kapitálové náklady (WACC) príjemcov, aby sa diskontovali budúce peňažné toky, ako aj čistú súčasnú hodnotu („NPV“) pre faktické a kontrafaktuálne scenáre počas životnosti projektu.

Typické **čisté dodatočné náklady** možno odhadnúť ako rozdiel medzi NPV pre vecný scenár a pre kontrafaktuálny scenár počas životnosti referenčného projektu.

▪

Ďakujem za pozornosť!

Dr. Ing. Kvetoslava Šoltésová, CSc.

Slovenská inovačná a energetická agentúra,
Odbor legislatívy, metodológie sa vzdelávania
Švermova 43,
974 04 Banská Bystrica

e-mail: kvetoslava.soltesova@siea.gov.sk,